

MILLATLARARO MUNOSABATLARNI RIVOJLANTIRISHNING DAVLAT MEXANIZMLARI

Yusupova Sabohat

O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Ijtimoiy fanlar kafedrasida o‘qituvchisi.

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi millatlararo munosabatlarni rivojlantirishning davlat mexanizmlari haqida fikr va mulohazalar yuritiladi. Millatlararo munosabatlar har qanday ko‘p millatli jamiyatning ijtimoiy-siyosiy barqarorligini ta‘minlovchi muhim omillardan biridir. Zamonaviy globallashtirish sharoitida turli etnik, diniy va madaniy guruhlar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar yanada kuchayib bormoqda. Shu sababli davlat tomonidan millatlararo munosabatlarni to‘g‘ri tashkil etish, ularni uyg‘unlashtirish va rivojlantirishga qaratilgan mexanizmlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so‘zlar: millatlararo munosabatlar, davlat mexanizmlari, milliy siyosat, ijtimoiy barqarorlik, milliy totuvlik, etnik guruhlar, tolerantlik, bag‘rikenglik.

Kirish. Millatlararo munosabatlarni rivojlantirishda davlatning roli birinchi navbatda huquqiy asoslarni yaratish bilan boshlanadi. Har bir davlat o‘z konstitutsiyasi va qonunlari orqali barcha fuqarolarning teng huquqliligini kafolatlaydi. Bu esa etnik yoki milliy mansubligidan qat‘i nazar, har bir shaxsning huquq va erkinliklari himoya qilinishini ta‘minlaydi. Huquqiy tenglik tamoyili millatlararo totuvlikning asosiy poydevoridir. Shu bilan birga, diskriminatsiyaga yo‘l qo‘ymaslik, irqiy yoki etnik kamsitishlarni taqiqlash davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi¹.

Davlat mexanizmlaridan yana biri bu institutsional tizimni shakllantirishdir. Maxsus davlat organlari va tashkilotlar millatlararo munosabatlarni muvofiqlashtirish, monitoring qilish va rivojlantirish bilan shug‘ullanadi. Ushbu organlar jamiyatdagi etnik guruhlar o‘rtasidagi muammolarni aniqlash, ularni hal etish bo‘yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish vazifasini bajaradi. Bundan tashqari, fuqarolik jamiyati institutlari, nodavlat notijorat tashkilotlar va jamoat birlashmalari ham bu jarayonda faol ishtirok etadi².

¹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 15.11.2019 yildagi PF-5876-son <https://lex.uz/docs/-4597662>

² Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat‘iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. – T.: O‘zbekiston, 2017.

Ta'lim tizimi millatlararo munosabatlarni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Davlat ta'lim muassasalari orqali yosh avlodga bag'rikenglik, o'zaro hurmat, madaniy xilma-xillikni qadrlash kabi qadriyatlar singdiriladi. Darsliklar va o'quv dasturlarida turli millat va xalqlarning tarixi, madaniyati va an'analari haqida ma'lumotlar berilishi orqali o'quvchilarda keng dunyoqarash shakllanadi. Shuningdek, ko'p tillilikni rivojlantirish ham millatlararo aloqalarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Madaniy siyosat ham davlat mexanizmlarining muhim tarkibiy qismidir. Turli millat va elatlarning madaniy merosini saqlash, ularni rivojlantirish va targ'ib qilish davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi. Milliy bayramlar, madaniy festivallar, ko'rgazmalar va boshqa ommaviy tadbirlar orqali turli etnik guruhlar o'z madaniyatini namoyish etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa o'zaro tushunish va hurmatni kuchaytiradi³.

Axborot siyosati ham millatlararo munosabatlarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ommaviy axborot vositalari orqali jamiyatda bag'rikenglik g'oyalarini targ'ib qilish, millatlar o'rtasida ijobiy munosabatlarni shakllantirish mumkin. Davlat tomonidan nazorat qilinadigan yoki qo'llab-quvvatlanadigan media resurslar turli millatlar haqida xolis va ijobiy ma'lumotlarni tarqatishi muhimdir⁴.

Xulosa qilib aytganda, millatlararo munosabatlarni rivojlantirish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, davlat tomonidan amalga oshiriladigan tizimli mexanizmlarni talab etadi. Huquqiy asoslar, institutsional tizim, ta'lim, madaniyat, axborot siyosati, ijtimoiy-iqtisodiy choralar va xalqaro tajriba ushbu mexanizmlarning asosiy tarkibiy qismlaridir. Ushbu omillarning uyg'un va izchil amalga oshirilishi jamiyatda tinchlik, barqarorlik va o'zaro hamjihatlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Millatlararo totuvlik esa har qanday davlatning barqaror rivojlanishi uchun muhim omil bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 15.11.2019 yildagi PF-5876-son <https://lex.uz/docs/-4597662>

³ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning "Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, muqaddas dinimizning sofligini asrash - davr talabi" mavzusidagi anjumandagi so'zlagan nutqi.15.06.2017. Internet manba: www.prezident.uz

⁴ Boboyorov, B. N. (2021). The role of civil society institutions in ensuring inter-ethnic harmony in modernization of the country (In case of Uzbekistan). JournalNX -A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, 1071-1091. Retrieved from <https://repojournalnx.com/index.php/nx/article/view/1755>

2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. – T.: O'zbekiston , 2017.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning "Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, muqaddas dinimizning sofligini asrash - davr talabi" mavzusidagi anjumandagi so'zlagan nutqi.15.06.2017. Internet manba: www.prezident/uz

4. Boboyorov, B. N. (2021). The role of civil society institutions in ensuring inter-ethnic harmony in modernization of the country (In case of Uzbekistan). JournalNX -A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, 1071-1091. Retrieved from <https://repojournlxx.com/index.php/nx/article/view/1755>